මහිලාමුඛ ජාතකය

තවද එක්සමයෙක්හි බැළු බැළුවන් ඇස් නොනිමවන මනහර රූ ඇති ලොකස්වාමී වූ බුදුරජානන් වහන්සේ වේළුවනාරාමයෙහි වැඩවසන සේක් දෙවදත්ත ස්ථවිරයන් වහන්සේ අරහයා මේ ජාතකය වදාළ සේක. දේවදත්ත ස්ථවිරයන් වහන්සේ අජාසත් කුමාරයන් පහදවා ලාභසත්කාර ඉපිද වූ සේක. අජාසත් කුමාරයෝ දේවදත්ත ස්ථවිරයන් වහන්සේ ගයාහිස විහාරයෙක් කරවා නොයෙක් රස ඇති තුන් අවුරුදු ගිය සුවඳ ඇල්සාලෙ බත් දවසක් පාසා පන්සියයක් වසුන්වලින් එවති. ලාභසත්කාර නිසා දේවදත්ත ස්ථවිරයන් වහන්සේට පිරිවර මහත් විය. දේවදත්ත ස්ථවිරයන් වහන්සේ පිරිවරා හා සමග විහාරයෙහි ම වසන සේක. එසමයෙහි රජගහනුවර වසන්නාවූ යහළුවෝ දෙදෙනෙක් වෙති. ඔවුන් අතුරෙන් එක්කෙනෙක් බුදුන් සමීපයෙහි මහණ වූය. එක් කෙනෙක් දේවදත්ත ස්ථවිරයන් ලඟ මහණ වූය. ඔහු දෙදෙන ඔවුනොවුන් ඒ ඒ තෙනදීත් දකිති. විහාරයට ගොසිනුත් දකිති. ඉක්බිත්තෙන් එක්දවසක් දෙවදත්ත නිශ්‍රිත මහණ අන් භික්ෂූහට කියන්නේ කිමෙක්ද තෝ දවසක් දවසක් පාසා ඩා පෙර පෙරා සිඟන්නෙහිය. දෙවදත්ත ස්ථවිරයන් වහන්සේ ගයාහිස විහාරයෙහිම හිඳ නොයෙක් අග්‍ර රසයෙන් යුක්තව භෝජනය වළඳන සේක. මෙබඳු උපායෙක් ඇත කුමක් පිණිස තෝ දුක් අනුභව කරන්නෙහිද. කිමෙක් ද තා විසින් උදෑසන ම ගයාහිස විහාරයට අවුත් අවුළු සහිත කැඳ වළඳා අටලොස්වැදෑරුම් වූ ඛාද්‍යා අනුභවකොට නොයෙක් අග්‍ර රසයෙන් යුක්ත වූ භෝජනය වළඳන්නට නපුරු දැයි කීය. ඒ මහණ නැවත නැවත කියන බස් අසා යනු කැමති ව එතැන් පටන් ගයාහිසට ගොස් වළඳා වේලපස වෙළුවනයට එන්නේය. ඒ මහණ හැම කල සඟවාගත නොහුණුයේය. ගයාහිසට ගොස් දේවදත්ත ස්ථවිරයන්ට තබා දෙනලද බත වළඳන්නෙයයි නොබෝකලකින්ම ප්‍රසිද්ධ විය. ඉක්බිත්තෙන් ඕහට සහාය භික්ෂූන් කියන්නාහු සැබෑද මහණ තෝ දේවදත්ත ස්ථවිරයන්ගේ බත වලඳන්නෙහි දැයි කී කල්හි අසවල්ලුයයි කිවුය. සැබෑව ඇවැත්නි මම ගයාශිර්ෂයට ගොස් වළඳිමි ම වූට කළී දේවදත්තයෝ බත් නොදෙති අන්මනුෂ්‍යායෝ දෙති කීය. ඇවැත්නි දේවදත්තයෝ සර්වඥයන්ට ප්‍රතිපක්ෂයෝය දුශ්ශීලයෝය. අජාසත් රජ්ජුරුවන් පහදවා අධර්මයෙන් තමන් ලාභසත්කාර ඉපදවූය. තෙපි මෙබඳු නෛර්යාණික ශාසනයෙහි මහණව දෙවදත්තයන්ට අධර්මයෙන් උපන්නාවූ භෝජනය වළඳවා වරෝ යම්හ බුදුන් සමීපයට ගෙණයම්හයි කියා ඒ භික්ෂූව කැඳවාගෙණ දම්සභා මණ්ඩපයට ආවාහුය. සර්වඥයන් වහන්සේ ඒ භික්ෂූන් කැඳවා කිමෙක් ද මහාණෙනි තොපි මොහු නොකැමැති පිරිද්දෙන්ම කැඳවාගෙණ අවුදයි වදාළ සේක. එසේය ස්වාමීනි මේ මහණ නුඹ වහන්සේ සමීපයෙහි මහණව දෙවදත්තයන්ගේ අධර්මයෙන් භෝජනය වළඳන්නේ යයි දුන් වූ සේක. එබස් අසා බුදුහු සැබෑද මහණ තෝ දේවදත්තයන්ගේ අධර්මයෙන් උපන් භොජනය වළඳවයි දැයි විචාළ සේක. එබස් ඇසූ මහණ දේවදත්තයෝ මට නොදෙති. මනුෂයෝ දෙති ඒ බත මම වළඳමියි දැන්වූසේක. එබස් ඇසූ සර්වඥයන් වහන්සේ වදාරණ සේක්. මහණ තෝ මෙහි මහණව මාගේ ශාසනය භජනය කෙරෙමින් දේවදත්තයන්ගේ බත කෙසේ නම් අනුභව කෙළෙහිද හැමකලම දුටු දුටුවන් භජනය කරණ සුළුවූයෙහි වේදැයි වදාරා ඉකුත් වත් දක්වා වදාළ සේක.

යටගිය දවස බරණැස් නුවර බ්‍රහ්මදත්ත නම් රජ්ජුරු කෙණෙකුන් රාජ්‍යය කරණ කල්හි මහබෝසතානෝ ඒ රජ්ජුරුවන්ට අමාත්‍ය වූහ. එකල රජ්ජුරුවන්ගේ මහිලාමුළ නම් මගුලැතෙක් විය. ඒ තෙම සිල්වත ආචාර සම්පන්නය කිසිකෙනෙකුන්ට හිංසාවක් පීඩාවක් නොකරන්නේය. ඉක්බිත්තෙන් එක් දවසක් ඒ ඇතු සිටිනා ඇත්හල සමීපයෙහි රාත්‍රීභාගයෙහි සොරු අවුත් ඕහට නුදුරු තැන හිඳ සොරකම් මන්ත්‍රණය කළාහුය. මෙසේ උමං බින්ද යුත්තේය. මෙසේ මං පැහැරිය යුත්තේය. උමං බිඳිම හා මංපැහැරීම මගක් තොටක් සේ නිරවුල්කොට ඉගෙණගෙණ බඩු සොරකම් කරන්ට වටනේය. සොරකම් කරන්නාහු විසින් වස්තු හිමියන් මරා සොරකම් කටයුත්තේය. එසේ කල්හි වස්තුව සොරකම් කරන්නාහු විසින් ශිලාචාර ගුණයෙන් යුක්ත නොවිය යුතුය. කර්කශපරුෂව සාහිසිකව පැවැත්ත යුත්තේයයි මෙසේ කථාකොට ඔවුනොවුන් උගන්වා ගෙණ ගියාහුය. මෙම ක්‍රමයෙන් දෙවැනි දවසය තුන්වෙනි දවසයයි කියා බොහෝ දවසක්හ එතනට අවුත් මන්ත්‍රණය කලාහුය. ඒ මහිලාමුඛ නම් හස්තියා ඒ සොරුන්ගේ බස් අසා මා උගන්වති යන සංඥායෙන් දැන් මා විසින් චණ්ඩපරුෂ රෞද්‍ර කියා ඇතිව පැවැත්ත යුත්තේ යයි සිතා එබඳු වූ චණ්ඩගුණ ඇතිවිය. ඉක්බිත්තෙන් උදෑසනම ආවාවූ ඇත්ගොව්වා සොඬින් බදා අල්වාගෙණ බිම ගසා මැරුයේය. එසේ ම අනිකකුත් අනිකකුත් මැරුයේය. මහිලාමුඛ නම් හස්තියාට මදනැංගේය. එසේ හෙයින් දුටු දුටුවන් මරන්නේයයි රජ්ජුරුවන්ට කිවුය. එබස් ඇසූ රජ්ජුරුවෝ බෝධිසත්වයන්ට කියන්නෝ පණ්ඩිතයෙනි යව කවර කාරණයකින් ඒ ඇතා දුෂ්ටවීදෝහයි දැනගෙණ එවයි කිවුය. බෝධිසත්වයෝ ගොස් ඔහුගේ ශරීරයෙහි රෝග නැති නියාව දැන කවර කාරණයකින් මේ තෙමේ දුෂ්ට වීදෝහෝයි පරීක්ෂා කරන්නාහු ඒකාන්තයෙන් නුදුරු තෙනක කිසිකෙනෙකුන්ගේ නපුරු වචනයක් අසා මොහුගේ ම බස් කර්ම උගන්වති යන සංඥා වෙන් දුෂ්ට වී යයි සනිටුහන් කොට ඇත්ගොව්වන් අතින් විචාරන්නාවූ ඇත්හල සමීපයේ රාත්‍රී භාගයෙහි කිසිකෙණෙකුන් විසින් කථාවක් කළ නියාවක් දනුදැයි විචාළෝය. ස්වාමීනි සොරු අවුත් කථාකළෝ යයි කිවුය. බෝධිසත්වයෝ ගොස් රජ්ජුරුවන්ට කියන්නෝ දේවයන් වහන්ස ඇතුට කිසි රෝගපීඩාවක් නැත. සොැරන්ගේ බස් අසා දුෂ්ට වී යයි කිවුය. දැන් කුමක් කළ යුතුදැයි කී කල්හි සිල්වත් මහණ බමුණන් ඇත්හල සමීපයෙහි හිඳුවා ශිලාචාර කථා කියන්නට සුදුසු වන්නේයයි කිවුය. රජ්ජුරුවන් විසින් එසේ කරවයි කී කල්හි බෝධිසත්වයෝ සිල්වත් වූ මහණ බමුණන් ඇත්හළ සමීපයෙහි හිඳුවා ස්වාමීනි. ශිලනිඃශ්‍රිත වූ කථා කිවමැනැවැයි කිවුය. එබස් අසා මහණ බමුණෝ ඇතුට නුදුරු තෙනක හිඳ කියන්නෝ කිසිවක් නොඇල්ලවිය යුත්තේය. කිසිවක් නොමැරිය යුත්තේය. ශිලාචරයෙන් ක්ෂාන්ති මෛත්‍රී කරුණාවෙන් යුක්ත විය යුතුයයි ශිල නිඃශ්‍රිත කථා කළාහුය.

ඒ හස්තියා එබස් අසා මොහු මා බස්කම් උගන්වති. එසේ හෙයින් දැන් මේතැන් පටන් සිල්විය යුතුය සිතා සිල්වත්ව ක්‍ෂාන්ති කරුණාවෙන් යුක්ත විය. රජ්ජුරුවෝ බෝධිසත්වයන් අතින් විචාරන්නෝ කිමෙක්ද දරුව හස්තියා සිල්වත් වී දැයි විචාලෝය. බෝධිසත්වයයෝ එසේය. රජ්ජුරුවන් වහන්සැයි කීහ. එබස් ඇසූ රජ්ජුරුවෝ කියන්නෝ මෙබඳු දුෂ්ට වූ හස්තියා නුවණැත්තන් නියා පෞරාණික ධර්මයෙහි පිහිටියේ වේදැයි කියා බෝධිසත්වයන්ට ප්‍රශංසා කළෝය. තවද රජ්ජුරුවෝ තිරශ්චිත වූ හස්තියා ගේ පවා අභිප්‍රාය දැනගත්තෝ වේදැයි කියා බෝධිසත්වයන්ට මහත් වූ යශස් දුන්නාහුය. රජ්ජුරුවෝ ආයපමණින් සිට මහ බෝසතානන් හා සමග කම් වූ පරිද්දෙන් මිය පරලොව ගියෝය. ශාස්තෘ වූ බුදුරජානන් වහන්සේ මහණ තෝ පෙරත් දුටු දුටුවන් භාජනය කළෝය. සොරුන්ගේ කථා අසා සොරුන් භජනය කෙළෙහිය. ධාර්මිකයන්ගේ බස් අසා ධාර්මික යන් භජනය කෙළෙහි යය් ධර්ම දේශනාව ගෙණහැර දක්වා වදාරා පූර්වාපරසන්ධි ගළපා මේ මහිලාමුඛ ජාතකය නිමවා වදාළ සේක.

එසමයෙහි මහිලාමුඛ හස්තියා නම් දැන් මේ විපක්ෂසෙවි භික්ෂූය. රජ්ජුරුවෝ නම් ආනන්ද ස්ථවිරයෝය. අමාත්‍යවූ යෙම් තිලොගුරු සම්‍යක් සම්බුදු රජ වූ මම ම වේදැයි තමන් වහන්සේ දක්වා වදාළ සේක.